

BIODIVERSIDADE II: AFECCIONADOS Á NATUREZA

Ramsés Pérez

A crecente sensibilización da cidadanía pola cuestión ambiental ten levado a moitas persoas a interesarse polo medio natural e a participar en accións encamiñadas á súa defensa e estudo. As persoas afeccionadas á natureza poden ter unha importante tarefa, alén do goce e satisfacción persoal, especialmente se esa paixón se dirixe cara a proxectos serios, estábeis e onde os resultados fagan visíbel a súa colaboración. A simbiose entre especialistas e neófitos, como as que se dan na natureza, poden ser dar resultados beneficiosos para todos, especialmente para o ambiente. As novas tecnoloxías axudan nesta tarefa e posibilitan aínda máis esta colaboración.

Calquera persoa pode enviar datos sobre orquídeas para facer un mapa da súa distribución en Galiza (Orquídea).

CIDADÁNS E MEDIO AMBIENTE: EXPERTOS E AFECCIONADOS, AMANTES DA NATUREZA

Habitualmente a palabra "experto" ou "entendido" adoita empregarse como antónimo de "afeccionado" ou "amateur", conceptos contrarios que mesmo parece se traducen en conflitos na vida cotiá. Porén, o que é seguro é que tanto uns coma outros son amantes da natureza e lles apaixona o medio ambiente nas súas múltiples dimensións e polo tanto poderá haber, e veremos que as hai, posibilidades de cooperación.

Coñecer e gozar da natureza non ten por que ser incompatible co seu estudo e defensa. De feito, recentemente no seminario da UICN sobre *Instrumentos sociais para a conservación de especies*, celebrado no CEIDA, e falando da relación entre participación cidadá e conservación, Ricardo de Castro apuntaba que "é crucial fomentar a creación de espazos que fagan posíbel a participación cidadá, o contacto directo co problema e tamén a súa aplicación real nas solucións.

Afirmacións que van na liña da Declaración sobre a Biodiversidade do "British Trust for Conservation Volunteers", na que se expresa que a conservación da biodiversidade biolóxica é unha causa perdida se só está restrinxida a expertos e entusiastas.

Estudos recentes indicannos que cada vez máis cidadáns están interesados polo coidado do medio, pero non teñen claro cales son aquelas accións ou actividades que poden redundar nunha mellora ambiental real. É moi probábel, polo tanto, que o desexo de participar e colaborar en tarefas pro-ambientais vaia en aumento, e dea lugar, como xa está sucedendo, a conflitos entre amantes da natureza e expertos, entre ocio e conservación. Alén das medidas que se deberían tomar desde a Administración e outras entidades para contribuír a compatibilizar goce e conservación, gustaríanos propoñer algunhas liñas de converxencia e iniciativas que poden ir nese camiño.

Na actualidade numerosas entidades administracións, colectivos ecoloxistas etc., desenvolven iniciativas nas que grupos de persoas poden participar, xornadas de anelamento, limpeza de ríos, campos de voluntariado ambiental, etc.

SERIES DE DATOS

Unha eiva que moitas veces temos escoitado da voz de especialistas, son os escasos recursos que se dedican ao estudo do medio, motivo polo que moitas veces o traballo de campo non é todo o extenso que debería, nin son investigados en toda a súa dimensión as especies e os espazos. A realización de estudos e campañas sen posibilidade de continuidade pode levar a que non se recollan series de datos que permitan deducir como evolúen poboacións e que medidas ou accións tomar. Aquí é onde ten cabida a colaboración dos amantes da natu-

reza afeccionados cos amantes da natureza profesionais.

Entendemos que os beneficios desta simbiose, entre afeccionados e expertos é mutua, como as de todas as simbioses. Por unha banda, os especialistas teñen unha información á que non poden acceder, xa que non sempre se está facendo traballo de campo; e os "amateurs" miran como a súa afección e tempo libre poder servir para un ben común como é o estudo da biodiversidade natureza.

Outra dimensión non menos interesante é a formativa, especialmente no referido ao aspecto procedimental e comportamental. Moitos afeccionados comezan facéndose con sinxelas guías, logo pasan a claves máis complexas ou á busca por internet, e finalmente acaban recorrendo a expertos cando dubidan ou se atopan con especies dificilmente identificábeis. Este contacto pode derivar en colaboración e, á súa vez, nunha

Os afeccionados/as á natureza poden enviar as súas achegas sobre viaxes ou da súa vida cotiá a diferentes páxinas web.

mellora na recollida e sistematización dos datos. Igualmente, moitas das persoas que comezan a introducirse nestes campos non coñecen os límites ou as consecuencias de determinadas accións, como poden ser a molestia, manipulacións de animais ou o pisoteo de plantas, musgos, etc. O progresivo coñecemento

do campo estudado suxire a execución dunhas pautas de comportamento "ecolóxicas" descoñecidas nun comezo.

Chegados a este punto, podemos falar de "aficionados avanzados", porque o que comezou sendo un *hobby* pode converterse nun traballo ou nunha paixón que leve a persoas non profesio-

nais a traballar en colaboración con especialistas. Exemplo disto poden ser algunhas colaboracións entre científicos e afeccionados das Universidades andaluzas, nas que estes últimos chegaron a identificar especies de plantas non citadas aínda na Península Ibérica.

INICIATIVAS PARA VOLUNTARIOS/AS E AFECCIONADOS/AS

Orquídeas .-. Carlos Cortizo e Elvira Sahuquillo propoñen na Guía das Orquídeas de Galiza, de Baía Edicións, unha ficha participativa para identificar a súa distribución en Galiza. Os datos e as fotos se poden enviar a un correo electrónico ou por correo ordinario ao enderezo que aparece na guía. As citas enviadas logo de ser confirmadas incorporaranse ao mapa de distribución onde tamén figura a listaxe de colaboradores que se poderá ver na web: www.plantasvasculares/botanica-terrestre/orquideas.com

Calendario fenolóxico .-. Proxecto Ríos convida anualmente a participar no Informe sobre a Fenoloxía aplicada aos cursos fluviais. A iniciativa parte de que os ciclos dos seres vivos son valiosos indicadores do clima, servindo para valorar a repercusión que a mudanza climática está a ter sobre as especies. Cubrindo unha sinxela ficha preténdese elaborar un mapa sobre a situación das árbores de ribeira. Esta actividade, que ten continuidade ao longo dos anos, mostrará unha "instantánea" da situación das especies seleccionadas ao longo do país, analizando o estado de floración no se atopan diferentes árbores e plantas.

+ info: www.proxectorios.org

Mamíferos mariños .-. A Coordinadora para o Estudo dos Mamíferos Mariños CEMMA, realiza importantes investigacións sobre poboacións de cetáceos e tartarugas mariñas, traballo que desenvolven conxuntamente profesionais e voluntariado ambiental. O voluntariado da CEMMA pode participar en actividades formativas, pero tamén pode votar unha man, dando aviso ao 112 de varamentos ou avistamentos de mamíferos mariños.

+ info: www.arrakis.es/~cemma

Anfibios e réptiles .-. Os anfibios está sufrindo unha seria regresión en toda o planeta. Un dos problemas para detectar o declive das especies e poboacións é posuír series históricas de datos que permitan detectar cambios de distribución e/ou abundancia. A Asociación Herpetolóxica Española desenvolve o programa SARE (Seguimento dos Anfibios e Réptiles de España) coa finalidade de contar con series temporais que poidan detectar tendencias poboacionais a longo prazo.

+ info: www.herpetologica.org

BIODIVERSIDADE, ECOLOXÍA COTIÁN E NOVAS TECNOLOXÍAS

Na actualidade, un lugar de converxencia de expertos e "amateurs" é internet. As novas tecnoloxías permiten o envío de datos e fotografías directamente a estudosos e participar en foros onde afeccionados recorren a expertos para identificar especies de difícil categorización.

A posibilidade de enviar fotografías e a creación de páxinas nas que "colgalas" permite aos expertos localizar especies e cubrir amplos territorios e aos afeccionados a colaborar na elaboración de mapas das especies. A participación de especialistas nestas páxinas avala moitos dos datos e/ou imaxes que puideran ser confusas.

O control da fauna ou da flora, da meteoroloxía, das estrelas, etc., son algún dos ámbitos nos que os afeccionados á natureza poden axudar localizando especies, indicando o lugar e o momento da floración, a situación de tobos, de atropelos, etc.

INICIATIVAS

No cadro adxunto expoñemos algunhas iniciativas nas que podemos colaborar no día a día para a conservación da biodiversidade. Existen proxectos semellantes para as aves ("Sacre" ou "Noctua" da SEO -Sociedade Española de Ornitoloxía-), ou de bolboretas diúrnas en Catalunya ou en Portugal.

OS PRODUTOS ECOLOXICOS SON FÁCILES DE CONSEGUIR

"LABREGOS DAIQUI" lévachos a casa

Colabora c@s labreg@s da tua terra

www.daiqui.com

daiquiourense@hotmail.com

Cháma-nos!

988 302 171

637 583 082

637 583 083